

แนะนำหนังสือ

“การเป็นบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานคนเดียว ในหน่วยงานด้านสาธารณสุข”

ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ¹
Preedee Pluemsamrungit

หนังสือ Being a Solo Librarian in Healthcare

Burns, E. (2015). *Being a Solo Librarian in Healthcare*. Amsterdam: Chandos Publishing
ISBN: 9780081001226 ; 54 pages.

การเป็นบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานคนเดียวในหน่วยงานด้านสาธารณสุข (Being a Solo Librarian in Healthcare) เป็นหนังสือในชุด Chandos Information Professional Series โดยมีผู้แต่งคือ Elizabeth Burns ซึ่งสำเร็จการศึกษาทางด้านบรรณารักษศาสตร์ในระดับมหาบัณฑิต หนังสือเล่มนี้มีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานคนเดียวในหน่วยงานด้านสาธารณสุข รวมถึงบุคลากรที่เกี่ยวข้องทางด้านสาธารณสุขด้วย ลักษณะการใช้ภาษาของหนังสือนี้ง่ายต่อการเข้าใจ อย่างไรก็ตามหนังสือเล่มนี้ไม่ใช่หนังสือที่เน้นเรื่องวิธีการ

¹ บรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนเสนาธิการ กรมแพทย์ทหารบก, Librarian, Army Medical Field Service School Library, Royal Thai Army Medical Department,
e-mail: preedee.pluemsamrungit@gmail.com

ปฏิบัติ (เทคนิค/ขั้นตอน) ของบรรณารักษ์หรือการอธิบายรายละเอียดงานด้านต่าง ๆ ของบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานคนเดียวในหน่วยงานด้านสาธารณสุข แต่จะเป็นองค์ความรู้ที่กลั่นกรองมาจากประสบการณ์ตรงของผู้เขียน

บทที่ 1 การวางแผนล่วงหน้า กล่าวถึงภาพรวมของวิชาชีพบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานคนเดียวในหน่วยงานด้านสาธารณสุข และคำแนะนำที่สำคัญสำหรับบรรณารักษ์ซึ่งต้องทำหน้าที่ทุกอย่างด้วยตนเอง นั่นคือ 1) ความยืดหยุ่นหรือความสามารถในการทำงานได้หลากหลายหน้าที่รวมถึงการจัดลำดับความสำคัญ 2) การสร้างเครือข่าย 3) การได้รับการสนับสนุนจากหัวหน้า 4) การมีอาสาสมัคร ทั้งนี้บรรณารักษ์ต้องตระหนักถึงสิ่งสำคัญ 3 ประการในการปฏิบัติงาน ได้แก่ ความต้องการของผู้ใช้บริการ ความต้องการของบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานคนเดียว และความต้องการหลัก ซึ่งจะมีส่วนสำคัญให้บรรณารักษ์ปฏิบัติงานได้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

บทที่ 2 การให้บริการข้อเท็จจริง เป็นการอภิปรายเกี่ยวกับการค้นหาวรรณกรรมจากฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับทางการแพทย์ การพยาบาล และสาธารณสุขซึ่งถือเป็นภารกิจสำคัญอันดับแรก ซึ่งบรรณารักษ์ต้องเร่งค้นหาและริบนำส่งบทความวิจัยหรือเอกสารที่บุคลากรทางการแพทย์ต้องการให้ได้ ในระยะเวลาที่สมควร นอกจากนี้ยังกล่าวถึงประเด็นเรื่องเวชศาสตร์เชิงประจักษ์ (Evidence-based Practice - EBM/EBP/EB) ซึ่งบรรณารักษ์มีส่วนสำคัญในการทำงานของบุคลากรทางการแพทย์ในด้านการช่วยค้นหาสารสนเทศที่จำเป็นต่อการรักษาคนไข้อุปสรรคที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขาดแคลนทั้งทักษะ เวลา และงบประมาณในการสนับสนุนงานด้านนี้ รวมถึงการสอนให้บุคลากรมีทักษะด้านการสืบค้นและการค้นหาสารสนเทศที่จำเป็นนอกเหนือจากการใช้ Google เพียงอย่างเดียว และการให้บริการนำส่งเอกสาร/สารสนเทศประเภทต่าง ๆ เช่น บทความวารสารออนไลน์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผ่านทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ถือเป็นบริการหลักที่บรรณารักษ์จำเป็นต้องให้บริการบุคลากรทางการแพทย์ที่มีภาระงานค่อนข้างมาก

บทที่ 3 การจัดซื้อ ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดซื้อและการตลาด บรรณารักษ์จำเป็นต้องพิจารณาความต้องการของผู้ใช้บริการที่เปลี่ยนแปลงไปในการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ยังคงมีความสำคัญอยู่โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาทางด้านการดูแลแบบประคับประคอง (Palliative Care) และการพยาบาลอายุรศาสตร์ (Medical-Surgical Nursing) ในขณะที่ความนิยมในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์และความรู้ที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัลนั้นกำลังได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้น เช่น วารสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น จึงเป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาสัดส่วนของการจัดซื้อสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย นอกจากนี้บรรณารักษ์ยังต้องสำรวจตลาดเพื่อหาทรัพยากรสารสนเทศใหม่ ๆ จากแหล่งต่าง ๆ เพื่อนำมาให้บริการผู้ใช้บริการ เช่น งานประชุม/สัมมนา ซึ่งจะมีผู้ขายจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งบริษัทฐานข้อมูลและสำนักพิมพ์หลากหลายแหล่งมาเปิดร้านจำหน่ายทรัพยากรสารสนเทศซึ่งทำให้เปรียบเทียบคุณภาพและราคาได้ดี

บทที่ 4 การบำรุงรักษาทรัพยากรอิเล็กทรอนิกส์ เป็นภารกิจสำคัญของบรรณารักษ์ซึ่งจำเป็นต้องมีทั้งความรู้และทักษะด้านนี้ บรรณารักษ์ต้องเข้าใจเรื่องข้อตกลงการอนุญาตใช้สิทธิ์ (License Agreement)

เพื่อนำมาใช้ในการจัดการและการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์จากบริษัทฐานข้อมูลหรือสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ด้วย ซึ่งอาจเป็นทั้งผู้ที่ให้ความรู้และผู้ให้บริการในประเด็นดังกล่าว ขึ้นอยู่กับนโยบายการให้บริการและงบประมาณที่ห้องสมุดจัดสรร และจะส่งผลต่อลักษณะการให้บริการ รวมถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ด้วย

บทที่ 5 การสนับสนุนรอบด้าน การสนับสนุนในหน่วยงานโดยเฉพาะจากผู้บริหารซึ่งควรตระหนักถึงคุณค่าของห้องสมุดและบรรณารักษ์ แม้ว่าในยุคปัจจุบันจะมีอินเทอร์เน็ตที่ค้นคว้าหาความรู้ได้โดยไม่มีค่าใช้จ่าย บรรณารักษ์ก็จำเป็นต้องแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของห้องสมุดด้วยสถิติการให้บริการต่าง ๆ เช่น ปริมาณการยืมคืนทรัพยากรสารสนเทศ ความถี่ในการเข้าถึงวารสารวิชาการในฐานข้อมูลที่ห้องสมุดให้บริการ เป็นต้น รวมไปถึงการช่วยเหลือด้านการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศของบุคลากรทางการแพทย์และการพยาบาลซึ่งจะมีผลต่อการรักษาคนไข้ นอกจากนี้บรรณารักษ์จำเป็นต้องมีเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางสาธารณสุขเหมือนกัน เพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนกันในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้การสนับสนุนจากหัวหน้าและผู้บริหาร ตลอดจนการมีอาสาสมัคร และการสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกก็เป็นสิ่งสำคัญ

บทที่ 6 การคิดทบทวน เป็นการสรุปสาระสำคัญของเนื้อหาในหนังสือเล่มนี้ซึ่งต้องการเน้นย้ำถึงความสำคัญของบรรณารักษ์ที่ปฏิบัติงานเพียงลำพังในห้องสมุดด้านสาธารณสุขหรือหน่วยงานทางการแพทย์ บทบาทและหน้าที่ที่ต้องพัฒนาตนเองรอบด้านอยู่ตลอดเวลา เพื่อยกระดับเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือนักสารสนเทศ ตลอดจนการเปิดโอกาสของบุคลากรทางการแพทย์และผู้บริหารเพื่อให้บรรณารักษ์ได้มีจุดยืนที่ชัดเจน และตระหนักว่าบรรณารักษ์เป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการพัฒนาองค์กรด้านสาธารณสุขให้ก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

